

Малюга Н. М.,

д.е.н., професор, завідувач кафедри
бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту,

Русак О. П.,

к.е.н., доцент, доцент кафедри
бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту,
Поліський національний університет

ЦИФРОВІЗАЦІЯ БІЗНЕСУ В ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Обліково-аналітичне середовище розвивається швидкими темпами і в сучасних умовах представляє собою інформаційну систему, яка включає низку інструментів для цифровізації: комп'ютерні апаратні програми (BAS та аналогічні), технології обробки великих даних (Big Data), штучний інтелект, хмарні технології, аналітична система («YouControl») тощо (див. рис. 1). Їх освоєння та використання сприяє процедурі обліку й аналізу кожного етапу ведення бізнесу за завданими алгоритмами. Не применшуючи значення ступеню їх розуміння розробниками та супроводжувачами таких систем (програм) теорії та методології, слід зважати на сучасні особливості цифровізації основних об'єктів обліково-аналітичного спостереження. З-поміж основних об'єктів обліково-аналітичного спостереження є бізнес як важливий складник вітчизняної та міжнародної економіки з усіма дотичними до нього процесами.

Головною перевагою цифровізації бізнесу в обліково-аналітичному середовищі є отримання можливості для управлінців оптимізувати господарські процеси та максимізувати фінансові показники з урахуванням соціальних наслідків у режимі реального часу. Такий сучасний тренд сприяє інноваційності, зміцненню ринкової ніші через онлайн-платформи (канали), зростанню продуктивності, допомагає збільшенню прозорості бізнесу. Ключова роль у зазначеному контексті відведена обліково-аналітичному механізму, який

акумулює та генерує велику кількість даних про дії та події, які вчиняються і відбуваються у суб'єктів господарювання, що, з одного боку стає підґрунтям цифровізаційних процесів, з іншого – сприяє ефективності прийняття управлінських рішень.

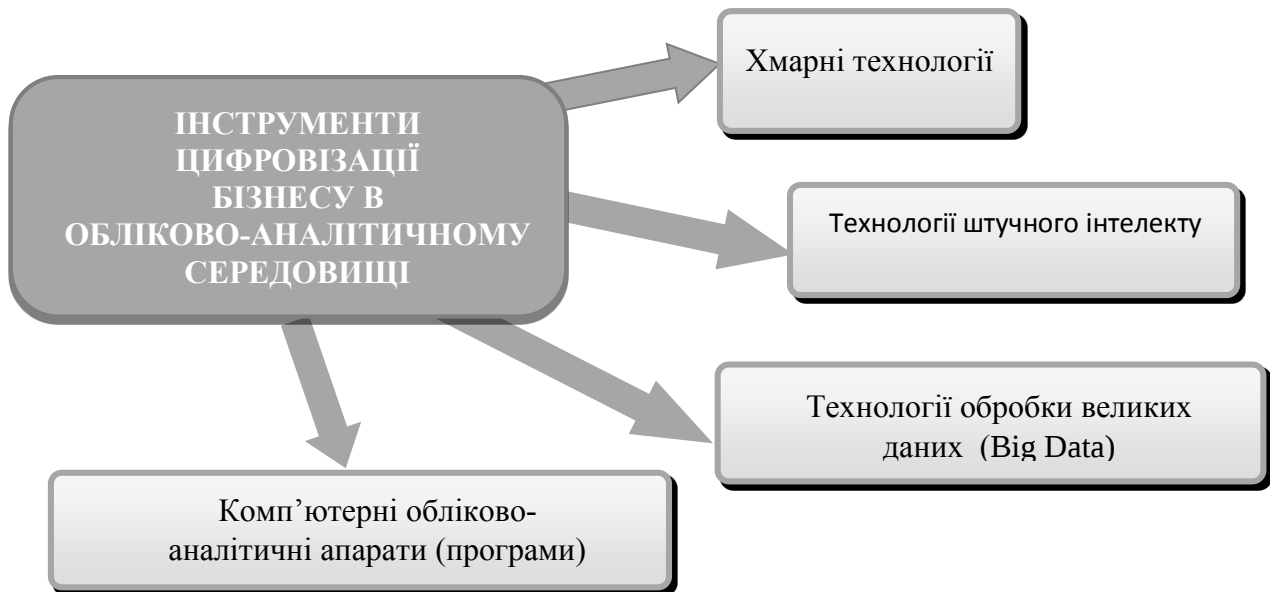

Рис. 1. Сучасні інструменти цифровізації бізнесу в обліково-аналітичному середовищі

Джерело: власна розробка авторів

Не зважаючи на позитивні сторони від впровадження цифрових інструментів в бізнесі, динаміка розвитку вітчизняних суб'єктів господарювання вказує на негативні прирости їх узагальнених показників у період початку повномасштабної війни в країні (див. табл. 1).

За відомих причин у 2022 р. економічна активність вітчизняного бізнесу сповільнилася, кількість діючих суб'єктів господарювання зменшилася на 6% , загальна чисельність підприємств – на 26%, найменший спад (1 %) спостерігався лише у діяльності фізичних осіб-підприємців (ФОП). Натомість позитивними змінами за останні п'ять років характеризувався 2021 р., в якому показник загальної кількості діючих ФОП у порівнянні з 2018 р. збільшився у 8 разів (це також представлено у табл. 1). Стає зрозумілим, що найбільш адаптивними та витривалими до ризиків економічного та політичного характерів в умовах війни став малий та середній бізнес. Організатори такого бізнесу зуміли пристосуватися до нових

викликів більш швидкими темпами. Підтвердженням цьому слугують дані рис. 2, де відображена позитивна динаміка реєстрації нових (ФОП).

Таблиця 1.

Динаміка розвитку вітчизняних суб'єктів господарювання

	Роки					2021 р. до 2018 р., %	2022 р. до 2018 р., %
	2018	2019	2020	2021	2022		
Кількість діючих суб'єктів господарювання, усього од.	1839672	1941701	1973652	1956320	1732576	106,3	94,2
Підприємства, усього, од	355956	380673	373897	370834	261924	104,2	73,6
% до загальної кількості суб'єктів	19,3	19,6	18,9	19,0	15,0	–	–
фізичні особи-підприємці, усього, од	1483716	1561028	1599755	11585414	1470584	у 8 р.б.	99,1
% до загальної кількості суб'єктів	80,7	80,4	81,1	81,0	84,9	–	–

Джерело: розраховано за даними державної служби статистики [1].

Варто відмітити, що у трійці ТОП-секторів нових зареєстрованих підприємців перше місце належить комп'ютерному програмуванню (19%ФОП) [3].

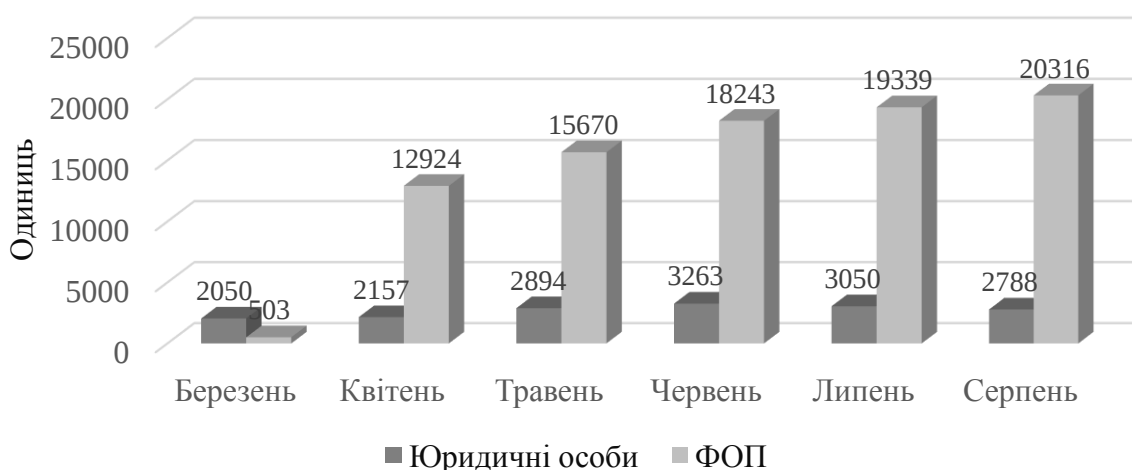

Рис. 2. Динаміка реєстрації нових суб'єктів господарювання з початку повномасштабної війни

Джерело: побудовано за даними <https://business.diia.gov.ua/>

Із зазначеного логічно слідує той факт, що процес цифровізації в період війни актуалізувався ще більшою мірою, виступає прискорювачем розвитку бізнесу. Зважаючи на необхідність використання основних цифрових інструментів, глобалізацію, постійні ризики та виклики в економіці, виникає необхідність у підготовці сучасних фахівців з обліку, оподаткування, аналізу та аудиту на основі мультикваліфікаційного принципу, що б забезпечило реалізацію цілей в часі. Перераховані аргументи дозволяють дійти висновку, що обліково-аналітичне середовище потребує належної підготовки фахівців науковими школами. Вбачаємо за необхідне здійснювати подальше регулювання цієї предметної області професійною спільнотою у взаємодії зі стейкхолдерами та професійними організаціями.

Подальший розвиток обліково-аналітичного середовища для управління бізнесом має бути спрямований на ще більше використання штучного інтелекту, здобутків розробників цифрових технологій та впровадження таких інструментів в методологію бухгалтерського обліку.

Література

1. Кількість суб'єктів господарювання за видами економічної діяльності. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Тітарчук А. Що таке хмарні технології і як вони можуть допомогти вашому підприємству?. Портал «Дія Бізнес». 2021. URL: <https://business.diia.gov.ua/cases/tehnologii/so-take-hmarni-tehnologii-i-ak-voni-mozut-dopomogti-vasomu-pidpriemstvu>
3. Український бізнес в умовах війни: аналітика стану за три місяці. URL: <https://business.diia.gov.ua/cases/novini/ukrainskij-biznes-v-umovah-vijni-analitika-stanu-za-3-misaci>
4. Юрчук Н. П., Кіпоренко С.С.. Розвиток технологій big data в умовах цифрових трансформацій. *Агросвіт*. 2021. № 9-10. С 60-68. URL: <http://www.agrosvit.info/index.php?op=1&z=3437&i=8>